

Σύστημα κοστολόγησης και ελέγχου των τραπεζών: το κόστος του «ελλείμματος» για την επιχειρηματική προσαρμογή

Του κ. **Μιχαήλ ΜΑΛΙΝΔΡΕΤΟΥ**
Μηχανολ.-Μηχαν., MBA Europ. Univ.

1. Εισαγωγή

Η πρακτική σημασία της κοστολόγησης (costing) και του ελέγχου (control/audit) για την επιχειρηματική και οικονομική αποτελεσματικότητα και ανταγωνιστικότητα θεωρείται συνήθως αυτονόητη. Η εξοικείωση όμως με την συχνή χρήση όρων πολλές φορές είναι παραπλανητική, διότι παραβλέπει τις τεχνολογικές αλλαγές, που συντελούνται σε επίπεδο επιχειρηματικής έρευνας και εφαρμογής. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα στο πεδίο της κοστολόγησης και του ελέγχου του τομέα των υπηρεσιών και ειδικότερα των τραπεζών με τις κατακλυσμικές αλλαγές και ανακατατάξεις, που έχουν συντελεσθεί ιδίως στην διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας του 20ού αιώνα. Οι αλλαγές αυτές είναι σχετικά πρόσφατες και δεν έχουν αποτυπωθεί επαρκώς στην σχετική βιβλιογραφία, πράγμα που δυσχεραίνει την ερευνητική προσπάθεια σε Χώρες, που υστερούν στον τομέα αυτό.

Το άρθρο αυτό έχει ως σκοπό την σωστή τοποθέτηση του σύνθετου θέματος της κοστολόγησης και του επιχειρηματικού ελέγχου για διευκόλυνση της βασικής εξοικείωσης στο θέμα της κοστολόγησης των τραπεζών. Διότι, από την σωστή κοστολόγηση και τον έλεγχο της εξέλιξης αφ' ενός του λειτουργικού κόστους και αφ' ετέρου της πορείας των έργων, εξαρτάται η ορθότητα των αποφάσεων με σκοπό την προσαρμογή των τραπεζών στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον της ΟΝΕ.

2. Ολοκληρωμένη προσέγγιση

Το θέμα της κοστολόγησης είναι πολυδιάστατο και αντιμετωπίζεται σήμερα ως ειδικό πεδίο επιστημονικής εξειδίκευσης και εφαρμογής. Διότι, με την χωρίς προηγούμενο τεχνολογική πρόοδο και την ανάπτυξη και διεθνοποίηση των αγορών και του ανταγωνισμού έχουν σημειωθεί πολλές καινοτομίες (innovations) και ριζικές ανακατατάξεις στο χώρο των τραπεζών, τόσο στην κεφαλαιακή διάρθρωση (παθητικό του ισολογισμού), όσο και στην παραγωγή νέων προϊόντων και πακέτων προϊόντων και προγραμμάτων (ενεργητικό). Έχει γίνει μετασηματισμός στις μεθόδους μάνατζμεντ, κοστολόγησης και ελέγχου και έχουν εφαρμοσθεί επεκτατικές στρατηγικές με συγχωνεύσεις, εξαγορές, δημιουργία ισχυρών τραπεζικών ομίλων και εξειδίκευση, όπου επισημαίνονται ειδικά συγκριτικά

πλεονεκτήματα με σκοπό την αποκομιδή «οικονομών κλίμακας» και την μείωση του κόστους σε συνδυασμό με την αναβάθμιση της ποιότητας και του χρόνου εξυπηρέτησης των πελατών και την βελτίωση της κερδοφορίας και των επιδόσεων.

Η αναβάθμιση της κοστολόγησης και του ελέγχου της πορείας του κόστους αποτελεί μοχλό της δυναμικής διαδικασίας των διαρθρωτικών αλλαγών για την προσαρμογή στο νέο «τοπίο» επιχειρηματικού περιβάλλοντος των τραπεζών και στον νέο τραπεζικό χάρτη που παρόντος. Ως τόσο, η κοστολόγηση δεν παύει να στηρίζεται στους σχετικά περιορισμένους πόρους και να συνδέεται αναπόσπαστα με το θεμελιακό οικονομικό αξίωμα της ελαχιστοποίησης των πόρων (εισροών) κατά μονάδα αποτελέσματος (εκροής) ή της μεγιστοποίησης του αποτελέσματος κατά μονάδα πόρων (εισροών). Γι' αυτό, το πρόβλημα της κοστολόγησης είναι υπαρκτό με όποιο δήποτε κοινωνικο-οικονομικό σύστημα και καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των οικονομικών μονάδων, ανεξάρτητα από κλάδο παραγωγής, νομική μορφή, κατάταξη στον ιδιωτικό ή στο δημόσιο τομέα κ.λ..

Το έργο της κοστολόγησης και του ελέγχου του κόστους με χρήση σύγχρονης τεχνολογίας διευκολύνει καθοριστικά την ενημέρωση της επιχειρηματικής Διοίκησης στις δύσκολες αποφάσεις της, ώστε να θεωρείται σήμερα εργαλείο-κλειδί η συνεχής παρακολούθηση και ο έλεγχος του κόστους από αυτήν. Ο ουσιαστικός ρόλος της κοστολόγησης ως πληροφοριακού εργαλείου βρίσκεται στο επίκεντρο της επιχειρηματικής διαχείρισης και του επιχειρηματικού σχεδιασμού και ελέγχου:

• Συνειδητοποίηση πραγματικού προβλήματος • Επιχειρησιακή έρευνα • Σχεδιασμός • Οργάνωση • Διοίκηση • Έλεγχος⁹.

Κρίσιμη αποστολή της κοστολόγησης στο αποκεντρωτικό σύστημα της μικτής οικονομίας της αγοράς είναι η ελαχιστοποίηση του κόστους, η οποία:

Α. Βρίσκεται στο επίκεντρο του μηχανισμού των τιμών και των αμοιβών σε σχέση με την παραγωγικότητα, που καθορίζουν την λειτουργία της οικονομίας και την κατανομή των πόρων και της προστιθέμενης αξίας (εισοδήματος), κ.λ. (αρχές της αμοιβής-τιμωρίας, των δικαιωμάτων-υποχρεώσεων, της αξιοκρατίας και της ισότητας μεταχείρισης βάσει προσόντων και μόνο).

Β. Αποτελεί την βάση του προϋπολογισμού των έργων, που σχεδιάζονται για την επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων σύμφωνα με την ιεράρχησή τους (αύξηση κερδοφορίας, βελτίωση της θέσης στην αγορά, βραχυχρόνιοι και μακροπρόθεσμοι στόχοι κ.λ.).

Γ. Χρησιμοποιείται ως εργαλείο για την απόκτηση δεξιοτήτων υψηλής εξειδίκευσης και την διευκόλυνση της επίτευξης των επιχειρηματικών στόχων.

Ο σκοπός είναι το πως θα αξιοποιηθεί η διαθέσιμη τεχνογνωσία για την επίλυση του ζωτικού πραγματικού προβλήματος της διαρθρωτικής προσαρμογής μίας τράπεζας στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον και στην νέα τεχνολογία. Λόγω της βασικής αποστολής της κοστολόγησης στην διαδικασία της επιχειρηματικής λειτουργίας και προσαρμογής (μέτρηση και κατανομή των διαφόρων στοιχείων κόστους), υπάρχουν πολλές διαφορετικές μέθοδοι κοστολόγησης, γίνεται λόγος για σύστημα κοστολόγησης και ακόμη για λογιστικό σύστημα κοστολόγησης (cost accounting system), διοικητικό σύστημα κόστους (management cost system), διοικητικό σύστημα πληροφόρησης (management information system) κ.λ., που αν δεν διευκρινισθούν επαρκώς, δυσχεραίνεται το έργο της κοστολόγησης και του ελέγχου.

Δρ Βασιλική Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

**Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων
αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα**

Αθήναι, 1996

3. Είδη κόστους και τεχνικές κοστολόγησης

Η ποικιλομορφία του κόστους αυξάνει με την δυναμική διαδικασία της τεχνολογικής προόδου και της εξειδίκευσης, με αντίστοιχη διαφοροποίηση των πόρων και προϊόντων και υπηρεσιών. Παράλληλα, αυξάνει και η σπουδαιότητα της κοστολόγησης ως εργαλείου για την επιχειρηματική εξειδίκευση και αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει η επιχείρηση. Οι διάφορες ταξινομήσεις του κόστους κατά κατηγορίες στηρίζονται σε διάφορα κριτήρια, όπως η φύση των πόρων (ποικιλομορφία υλικών και υπηρεσιών), η κατανομή τους στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών (άμεσο και έμμεσο, σταθερό και μεταβλητό) κ.λ..

Η κύρια σπουδαιότητα του κόστους στην τρέχουσα επιχειρηματική λειτουργία έγκειται στο γεγονός, ότι αποτελεί την βάση της τιμολόγησης των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται και διατίθενται από τις επιχειρηματικές μονάδες. Με την προσμέτρηση και των κεφαλαιουχικών αγαθών δίνεται το κόστος των επενδύσεων με την έννοια του κόστους κτήσεως (ιστορικό κόστος). Εξ ορισμού, το κόστος κτήσεως και η προστιθέμενη αξία από μία επιχειρηματική μονάδα συγκρίνεται με τα έσοδα για την εκτίμηση της κερδοφορίας (profitability) σε επίπεδο προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου. Ειδικότερα, το κόστος των επενδύσεων και των έργων συγκρίνεται με τις αναμενόμενες χρηματικές ροές κατά την διάρκεια ζωής τους, για την εκτίμηση των καθαρών χρηματικών ροών, του εσωτερικού βαθμού απόδοσης κ.λ. κριτηρίων επενδύσεων [(1), σελ. 388]. Οι εκτιμήσεις των χρηματικών εισροών, εκροών και κέρδους από μία επενδυτική πρόταση αποτελούν βάση των τεχνικών κεφαλαιακού προϋπολογισμού (capital budgeting techniques) για αξιολόγηση κατά πόσον τα οφέλη πρόκειται να υπερβαίνουν το κόστος μίας επένδυσης.

Οι διάφορες τεχνικές κοστολόγησης τραπεζικών προϊόντων και υπηρεσιών (συνολικό κόστος, μέσο κόστος προϊόντος και περιόδου, πρότυπο και μη πρότυπο κόστος κ.λ.), έχουν διαφορετική σημασία για διαφορετικούς σκοπούς (προγραμματισμός, διάκριση βραχυχρόνιων και μακροπρόθεσμων στόχων, ιεράρχηση στόχων και αποφάσεων κ.λ.). Τα κριτήρια που επικρατούν σηματοδοτούν την βασική διάκριση ανάμεσα στην λογιστική κοστολόγηση (accounting costing) και στην διοικητική κοστολόγηση (management costing). Η στροφή στην διοικητική προσέγγιση της κοστολόγησης δεν υποκαθιστά, αλλά είναι συμπληρωματική της συμβατικής λογιστικής προσέγγισης και ανταποκρίνεται στις πραγματικές συνθήκες των αγορών και στο πρόβλημα της επιχειρηματικής προσαρμογής στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Οι τεχνικές της κοστολόγησης έχουν βελτιωθεί με την ανάπτυξη της πληροφορικής τεχνολογίας και των μεθόδων σχεδιασμού και μανάτζμεντ. Επιγραμματικά, αναφέρονται ε-

δώ τα προγράμματα Lotus, Excel, τα μηχανογραφικά λογιστικά συστήματα, η ανάλυση μεταβλητού κόστους (variable cost analysis), η εφοδιαστική (Logistics) και η ανάπτυξη των δικτύων (networks), η κοστολόγηση βάσει δραστηριοτήτων (activity-based costing), η βελτίωση της παραγωγικότητας και οι καμπύλες μάθησης (learning curves), η ηλεκτρονική τραπεζική (e-banking) κ.ά..

Εφ' όσον δεν είναι εφικτές ακριβείς αξιόπιστες εκτιμήσεις όλων των στοιχείων του κόστους σε χρηματικά μεγέθη (π.χ. προγράμματα που αποβλέπουν στην δημιουργία καλής «εικόνας» της επιχείρησης στην αγορά, βελτίωση της ποιότητας, μείωση της μόλυνσης του περιβάλλοντος κ.λ.), είναι δυνατή η χρησιμοποίηση πιο χαλαρών, αλλά πολύ χρήσιμων τεχνικών, όπως της ανάλυσης κινδύνων (risk analysis), της ανάλυσης ευαισθησίας (sensitivity analysis), της ανάλυσης του δέντρου αποφάσεων (decision tree analysis), της ανάλυσης επισφαλών απαιτήσεων (contingent claims analysis), της θεωρίας των παιχνίων (games theory), των επιλεκτικών τιμολογιακών μοντέλων (option pricing models), της ανάλυσης αλυσίδας αξίας (value chain analysis) κ.ά.. Για μερικές από τις τεχνικές αυτές υπάρχει κάποια υπερβολή, ενώ άλλες έχουν μεγάλη πρακτική αξία. Σε περιπτώσεις, που δεν είναι ευχερής η αξιόπιστη εκτίμηση του κόστους ή των ωφελειών από μία επένδυση συνιστάται η ανάλυση κόστους-οφέλους (cost/benefit analysis) [(1), σελ. 389-90].

4. Κοστολόγηση και έλεγχος

Η σύγχρονη διοικητική κοστολόγηση στηρίζεται στις αρχές της λογιστικής και εξυπηρετεί πολλαπλούς σκοπούς (πληροφοριακός, ενημερωτικός, σχεδιαστικός, διοικητικός και ελεγκτικός) και ειδικότερα: Α. Τον έλεγχο των τιμών κτήσεως και της ποιότητας των πόρων που προμηθεύεται η επιχειρηματική μονάδα. Β. Την επαναξιολόγηση όλων των στοιχείων του κόστους σε προϋπολογιστική βάση από μηδενική αφετηρία. Γ. Τον έλεγχο της πορείας του κόστους εκτός της επιχείρησης σε σχέση με την αξία, που δημιουργείται για τους επιχειρηματικούς στόχους και για την πελατεία και μάλιστα με ανταγωνιστικούς όρους (σύγκριση με τις προβλεφθείσες επιδόσεις, διορθωτικές παρεμβάσεις).

Κατά συνέπεια, η συστηματική παρακολούθηση της διαδικασίας των προμηθειών και του μετασχηματισμού των πόρων εντός της επιχείρησης μέσω της κοστολόγησης, παρέχει επαρκή ενημέρωση στην Διοίκηση για τον αποτελεσματικό έλεγχο ολόκληρης της διαδικασίας της λεγόμενης εφοδιαστικής αλυσίδας (supply chain management). Η κοστολόγηση αποτελεί, έτσι, βασικό εργαλείο του μηχανισμού ελέγχου του κόστους και των εγκαιρών και κατά το δυνατόν προληπτικών διορθωτικών παρεμβάσεων από μέρους της Διοίκησης της τράπεζας. Στα πλαίσια αυτά:

Υπάρχει συμπληρωματική αποστολή ανάμεσα στα υποσυστήματα κοστολόγησης και ελέγχου, ως αναπόσπαστων στοιχείων του σύγχρονου επιχειρηματικού σχεδιασμού, στρατηγικής και διοίκησης.

Αναβαθμίζεται η ελεγκτική διαδικασία και ο ρόλος του εσωτερικού προληπτικού ελέγχου, της επιθεώρησης και επίβλεψης (internal control/audit/supervision), που με τους εξωτερικούς ελέγχους (external controls/audits) συγκροτούν την διαδικασία συνεχούς παρακολούθησης και λήψης έγκαιρων διορθωτικών παρεμβάσεων από την Διοίκηση, σε σχέση με την συμβατική ανάλυση ισολογισμού και οικονομικών καταστάσεων (χωρίς αυτή να απορρίπτεται).

Αντιπαραβάλλεται ο ρόλος του ελέγχου και της κοστολόγησης στις ιδιωτικές τράπεζες σε σχέση με τις κρατικές, το Δημόσιο και την Δημόσια Διοίκηση, στην έκταση, που με παρερμηνεία των οικονομικών και κοινωνικών σκοπών της κρατικής παρέμβασης, γίνεται

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

**ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ
ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ**

Η περίπτωση της Περιφέρειας Αττικής

Επιστημονικός Υπεύθυνος
Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήναι, 1994

χαλαρή κοστολόγηση εργασιών, ισολογισμός κ.ά., υπάρχει σύμπτωση ελέγχοντος-ελεγχόμενου κ.λ..

Επανασυνδέεται ο έλεγχος των δικαιωμάτων με τις υποχρεώσεις όλων και το καθήκον για την απαραίτητη ισορροπία μεταξύ τους.

Συνειδητοποιείται, ότι η αναβλητικότητα του ελέγχου του κόστους και της ανταγωνιστικότητας των τραπεζών αποτελεί «διαβατήριο» επιχειρηματικής αποτυχίας, αστάθειας της απασχόλησης και αύξησης της ανεργίας.

Αναγνωρίζεται ο κρίσιμος ρόλος του προληπτικού έναντι του κατασταλτικού ελέγχου (ex-ante/ex-post control) των τραπεζών, στα πλαίσια της βασικής διαδικασίας για την διασφάλιση επιχειρηματικών επιδόσεων (performance) και ανταγωνιστικότητας (competitiveness). Ως σύστημα ελέγχου περιλαμβάνει και υποσύστημα ταχείας τροποποίησης και μηχανισμό διόρθωσης και επανόρθωσης των σφαλμάτων λειτουργίας.

Προϋποτίθεται διαφάνεια (transparency) και ουσιαστικό περιεχόμενο (substance) του ελέγχου σε διαφοροποίηση από την τυπική τεκμηρίωση με επιχειρηματικά παραστατικά, που μπορεί να μη είναι αληθή και αξιόπιστα.

Διέπεται από την θεμελιακή αρχή του αποτελεσματικού συστήματος ελέγχου, ότι ουδείς εντός της οικονομικής οργάνωσης είναι ανεξέλεγκτος.

Ο έλεγχος θεωρείται ευπρόσδεκτος από όσους εργάζονται συνειδητά και αποδίδουν και δεν αντίκειται στην σύγχρονη τάση ταχείας τεχνολογικής προόδου και (υπερ)εξειδίκευσης και της συλλογικής εργασίας.

Ο έλεγχος της εφαρμογής των επιχειρηματικών προγραμμάτων αναδιάρθρωσης έχει συντελέσει στην αποτελεσματική εφαρμογή προγραμμάτων προσαρμογής επιχειρήσεων στο «νέο τοπίο» επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στην υπό διαμόρφωση «νέα οικονομία» και στα «φαινόμενα» της παγκοσμιοποίησης και της μεταβατικής φάσης προς την μεταβιομηχανική «οικονομία των υπηρεσιών».

5. Κριτήρια επιμερισμού του κόστους

Η εκτίμηση και ο επιμερισμός του κόστους των έμμεσων γενικών εξόδων σε περισσότερα προϊόντα/υπηρεσίες γίνονταν παλιότερα με εφαρμογή ενιαίων συντελεστών σε επίπεδο οικονομικών μονάδων, στηριζόμενων σε άμεσες εργατοώρες ή σε χρηματικές μονάδες Ευρώ, Δολάρια ΗΠΑ, Yen κ.λ. Με την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής τεχνολογίας: Α.

Έχει συντελεσθεί ένταση του ανταγωνισμού, που έκανε απαραίτητη την επικέντρωση και την αναβάθμιση του ουσιαστικού ρόλου της κοστολόγησης. Β. Έγινε εφικτή η μετάβαση από τις βάσεις επιμερισμού κατά κέντρα κόστους (cost centers), σε μία διφασική διαδικασία με ποικιλία οδηγών των πόρων (resource drivers) και οδηγών κόστους (cost drivers).

6. Κοστολόγηση τραπεζών

Η κοστολόγηση διαχέεται σε ολόκληρο το φάσμα της τρέχουσας επιχειρηματικής λειτουργίας και των επενδύσεων και των επενδυτικών έργων και της χρηματοδότησης αυτών από τις εμπορικές τράπεζες και την κεφαλαιαγορά. Λόγω της σχετικά πρόσφατης ανάπτυξης του τομέα των υπηρεσιών και των ιδιοτήτων αυτών (μη αποθεματοποίηση, σημασία της ποιότητας, προβλήματα μετρησιμότητας κ.λ.) παρατηρείται υστέρηση στο σύστημα κοστολόγησης αυτών. Δεν υπάρχει, έτσι ακόμη, στη Χώρα μας ενιαίο σύστημα κοστολόγησης για τον τομέα των τραπεζών, των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων κ.λ..

Οι τράπεζες έχουν εισόδημα βασικά από τον δανεισμό και την επένδυση χρήματος. Προμηθεύονται χρήμα κυρίως μέσω προσέλκυσης καταθέσεων με καταβολή τόκων και δανείζουν με είσπραξη τόκων, σε τρόπο, ώστε η διαφορά επιτοκίων τραπεζικών καταθέσεων και πιστοδότησης αποτελεί κλειδί της κερδοφορίας των τραπεζών (επίπεδο και δομή των επιτοκίων κατά διάρκεια). Λόγω φύσης και συνήθως μεγαλύτερης διάρκειας της τραπεζικής πιστοδότησης, αυτή περιέχει κινδύνους (πρόβλημα επισφαλειών, που συνδέονται με τον χαρακτήρα και την ικανότητα εξυπηρέτησης του δανειζόμενου, την περιουσιακή του κατάσταση και τις εγγυήσεις του συγκεκριμένου δανείου). Πρόσθετα προβλήματα είναι η περιφερειακή και κλαδική κατανομή της δανειοδότησης, το επίπεδο της ποιότητας των υπηρεσιών στους πελάτες, η αλλαγή «τοπίου» των αγορών, τι πράττουν οι ανταγωνίστριες τράπεζες κ.λ..

Η έλλειψη ολοκληρωμένου συστήματος κοστολόγησης μίας τράπεζας ατονεί την ελεγκτική διαδικασία και αφήνει μετέωρες κρίσιμες αποφάσεις της Διοίκησης για το μέλλον της, όπως ο εντοπισμός και η αξιολόγηση των προϊόντων/υπηρεσιών και των διαδικασιών στις οποίες διαθέτει συγκριτικό δυναμικό πλεονέκτημα στην αγορά. Αντίθετα, με σύγχρονο σύστημα κοστολόγησης και μηχανογραφημένο λογιστικό σύστημα διευκολύνεται η επιθεώρηση και η παρακολούθηση της πορείας του κόστους και η λήψη έγκαιρων αποφάσεων, είτε για μείωσή του, εφ' όσον αυτό είναι εφικτό, είτε για εγκατάλειψη της σχετικής λειτουργίας και διαδικασίας ως ασύμφορης για την τράπεζα. Οι τράπεζες ειδικότερα δεν έχουν στην περίπτωση της Χώρας μας ένα ενιαίο σύστημα κοστολόγησης ως οδηγό για την αξιολόγηση του λειτουργικού κόστους, τις συγχωνεύσεις, τις εξαγορές, την δημιουργία ομίλων και νέων προϊόντων, τις πρωτοβουλίες τους, με σκοπό την προσαρμογή τους στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον εντός της ΟΝΕ. Ως τόσο, με την μείωση και την εναρμόνιση των επιτοκίων στο επίπεδο των υπόλοιπων Χωρών-Μελών της ΟΝΕ θα συμπιεσθεί περαιτέρω η διαφορά επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων και η κερδοφορία των τραπεζών και λόγω της μείωσης των προμηθειών από πράξεις συναλλάγματος συνεπεία της εισαγωγής του Ευρώ, ως ενιαίου νομίσματος σε ολόκληρο τον χώρο της από τα μέσα του 2002.

Στην Χώρα μας υπάρχει ασυμμετρία της έρευνας στο θέμα της κοστολόγησης με συμβολές από λογιστικής πλευράς² από πλευράς ελεγκτικής των οικονομικών καταστάσεων⁷ και σε ότι αφορά στο θέμα του ποιοτικού ελέγχου⁸. Δεν υπάρχει εν τούτοις πλήρης ένταξη της κοστολόγησης στην τρέχουσα λειτουργία και στην επεκτατική και εκσυγχρονιστική

Center of Education Research and Development
Constantinos I. DARAMARAS

Ph. D. University of LEICESTER, M.A., Attorney -at-Law

COPYRIGHT AND CHALLENGES TO COPYRIGHT: THE CASE
OF «PIRACY» AND «PRIVATE COPYING»

Prefaced by Professor Const. GE. ATHANASSOPOULOS

Athens, 1999

* * *

Κέντρο Επιμόρφωσης Μελετών Έρευνας και Ανάπτυξης
Κωνσταντίνος Ι. ΔΑΡΑΜΑΡΑΣ

Διδάκτωρ Παν/μίου LELCESTER Αγγλίας, Μ.Α., Δικηγόρος

COPYRIGHT ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ COPYRIGHT: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΤΗΣ «ΠΕΙΡΑΤΕΙΑΣ» ΚΑΙ ΤΗΣ «ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗΣ»

Πρόλογος Καθηγητού Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Αθήναι, 1999

πολιτική των τραπεζών, η οποία πρόκειται να υποβοηθήσει στην αναβάθμιση και αποκατάσταση της κεντρικής σπουδαιότητάς τους για την επιχειρηματική προσαρμογή στο νέο επιχειρηματικό περιβάλλον εντός πλέον της ΟΝΕ μετά την πρόσφατη απόφαση της πλήρους ένταξης της ελληνικής οικονομίας σ' αυτήν από 01/01/2001.

7. Σύστημα λογιστικής κοστολόγησης των τραπεζών

Η αναβάθμιση του ουσιαστικού ρόλου της κοστολόγησης, πέρα από τα τυπικά κριτήρια των παραστατικών, που περιορίζεται η συμβατική λογιστική κοστολόγηση, έχει διευκολυνθεί όπως ελέχθη με τις τεχνικές, που έκανε εφικτές η σύγχρονη τεχνολογία της πληροφορικής.

Σκοπός είναι η εισαγωγή και προσάρτηση ενός λειτουργικού, βιώσιμου και αποτελεσματικού λογιστικού συστήματος κοστολόγησης από τις ελληνικές τράπεζες. Αυτό θα περιέχει ανακατάταξη Λογαριασμών (Σύστημα Γενικής Λογιστικής) με ένα Σύστημα Αναλυτικής Λογιστικής και Λογαριασμούς Τάξεως, σε ένα ολοκληρωμένο ενιαίο λογιστικό σύστημα (πληρότητα του λογιστικού συστήματος) (Ομάδες 1-8, 9 και 10 στο Ε.Γ.Α.Σ. αντίστοιχα).

Ένα σύγχρονο σύστημα λογιστικής κοστολόγησης μίας τράπεζας:

Εγκαθίσταται με βάση προετοιμασία και σωστή σχεδίαση της εισαγωγής του ως συστήματος στις τράπεζες¹⁰.

Λειτουργεί ως σύστημα αναλυτικής λογιστικής παράλληλα με το σύστημα γενικής λογιστικής, δηλαδή καταγραφής όλων των επιχειρηματικών συναλλαγών.

Έχει συμπληρωματικότητα, αυτονομία, επάρκεια κοστολογικής πληροφόρησης, καταμερισμό λογιστικού έργου, ευχέρεια σύγχρονης τεχνολογίας Η/Υ κ.λ. [(5), σελ. 285-7)].

Έχει πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με την εξωλογιστική κοστολόγηση (κάθετη διεύθυνση δυνατοτήτων με τη νέα τεχνολογική της μηχανοργάνωσης, των δικτύων κ.λ.).

Παρέχει πρακτική χρησιμότητα για την επίτευξη των σκοπών της κοστολόγησης από διπλή άποψη: συγκέντρωσης πληροφοριακού υλικού του κόστους (cost accumulation) και επιμερισμού του κόστους (cost allocation) σε ένα ή περισσότερα αντικείμενα κόστους (cost objectives) που προσφέρονται από το λογιστικό σύστημα [(1), σελ. 400, 771, (11), σελ. 65, 462].

Διασφαλίζει βασικές τεχνικές ιδιότητες: ολοκληρωμένη συγκρότηση, απλότητα, ακρίβεια, ευκαμψία, αυτοματοποίηση¹⁰.

Υπηρετεί το βασικό μέλημα της Διοίκησης των τραπεζών, που πέρα από την σύνταξη του ισολογισμού και του λογαριασμού των αποτελεσμάτων κάθε χρήσης, είναι η συνεχής παρακολούθηση της αποδοτικής λειτουργίας, στα πλαίσια του στόχου της ελαχιστοποίησης του κόστους, και μεγιστοποίησης των εσόδων, σε μία διαδικασία αειφόρου ανάπτυξης, επέκτασης και αύξησης του μεριδίου της αγοράς, για την επίτευξη «οικονομών κλίμακας».

Αποτελεί θέμα επιλογής μεταξύ των κυρίων Λογιστικών Συστημάτων Κοστολόγησης: λογιστικό σύστημα κοστολόγησης, χρηματοοικονομικό και διοικητικό λογιστικό σύστημα, λαμβάνοντας υπόψη και την νομοθεσία.

Αποτελεί την βάση για την συστηματική παρακολούθηση της κίνησης των εξόδων και του κόστους παραγωγής των τραπεζικών προϊόντων/υπηρεσιών και των εσόδων που αποφέρουν, των επιδόσεων σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί στον προϋπολογισμό.

Παράλληλη προετοιμασία εισαγωγής συστήματος λογιστικής εκμετάλλευσης και αναλυτικής λογιστικής κοστολόγησης των τραπεζών: αποφυγή λαθών και παρανοήσεων [(10), (11)].

Προϋποθέτει κάποιο τρόπο συμφωνίας του υφιστάμενου Κ.ΛΣΤ (Κ.ΛΣΤ, νέος Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων. Π.Δ. 186 και 384/1992) με ένα πλήρες σύστημα λογιστικής κοστολόγησης.

Θα πρέπει ως σχέδιο-πλαίσιο να ακολουθηθεί με προγραμματισμό ενός ολοκληρωμένου πληροφορικού συστήματος κατά τράπεζα, λόγω διαφοροποίησης συνθηκών και έλλειψης άριστου γενικού συστήματος κοστολόγησης.

Ανταποκρίνεται στην σύγχρονη διεθνή τάση προς πιο λεπτομερειακά συστήματα, με την επιθυμία των διοικήσεων των τραπεζών για πιο επαρκή και ακριβή πληροφόρηση στη λήψη αποφάσεων¹¹.

Αναφορές

1. Antony Robert, John Dearden, Vijay Gonvindaajan: *Management Control Systems. Seventh Ed. Richard D. Irwin, Boston, 1992.*

2. Σακέλλη Εμμανουήλ, Ι.: *Λογιστική και Ελεγκτική των Εμπορικών Τραπεζών, Αθήνα, 1994.*

3. Σακέλλη Εμμανουήλ, Ι.: *Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Τραπεζών. Εκδ. «ΒΡΥΚΟΥΣ» Ο.Ε., Πειραιεύς, 1994.*

4. Σακέλλη Εμμανουήλ, Ι.: *Οι Οικονομικές Καταστάσεις των Τραπεζών, Δείκτης Φερεγγυότητας και Καταστάσεις Ρευστότητας των Τραπεζών. Εκδ. «ΒΡΥΚΟΥΣ» Ο.Ε., Πειραιεύς, 1995.*

5. Σακέλλη Εμμανουήλ, Ι.: *Η Ομάδα 9 του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου σε Μηνιαία και Ετήσια Βάση. Εκδ. «ΒΡΥΚΟΥΣ» Ο.Ε., Πειραιεύς, 1997.*

6. Σακέλλη Εμμανουήλ, Ι.: *Ο Πανδέκτης του Λογιστή. Τόμ. Α', Β'. Εκδ. «ΒΡΥΚΟΥΣ» Ο.Ε., Πειραιεύς, 1999.*

7. Ρογδάκη Ελένη, Ι.: *Σημειώσεις Ελεγκτικής. Αθήνα, 1995.*

8. Malindretos Michael: *ISO 9000. Quality Assurance: The Greek Case. Montreux, 1998.*

9. Koontz Harold, Heinz Weihrich: *Essentials of Management. McGraw-Hill, 1990.*

10. Cole, Leonard P.: *Cost Accounting for Financial Institutions. Rev. Ed. Probus Publishing Company, Chicago, Illinois, 1995.*

11. Horngren Charles T., George Foster: *Cost Accounting. Ninth Ed. Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 1999.*